

NAŠA KRONIKA

PIŠE BORIS WIDER

JANUAR 1923

4. Za velikega župana je imenovan dr. Vilko Baltič (slika v »Kroniki« 1935, str. 80.). — V Pragi je umrl operni tenorist Josip Drvota. V naši operi je bil angažiran 3 sezone ter nam bo ostal v neizbrisnem spominu. — »Zveza slovenskih pevskih zborov« je priredila v Unionu koncert ter tekmo med posameznimi zbori.

6. Emile Haumant, profesor na Sorbonni in velik prijatelj Jugoslovanov, je prispel v Ljubljano, kjer bo predaval o temi »Napoleon in Jugoslavija«.

7. Zdravniško društvo je proslavilo 100-letnico Pasteurjevega rojstva.

13. Za šefa oddelka za socialno politiko je imenovan dr. Fran Goršič, dosedanji šef Adolf Ribnikar pa je upokojen. — Na pravni fakulteti sta imenovana: dr. Gjorgje Tasić za izrednega profesorja pravne filozofije in državnega prava in Mirko Kosić za izrednega profesorja statistike in ekonomske politike, oba doslej docenta v Subotici.

14. V dvorani hotela »Uniona« se je vršil protestni shod »Zveze delovnega ljudstva« proti zavlačevanju potrditve mestnih občinskih volitev. — Jugoslovanska Matica je pod predsedstvom dr. Ravniharja otvorila v dvorani Filharmonične družbe »Kino Matico«.

16. Vlada je prepovedala ustanovitev jugoslovanske proletarske stranke.

18. V frančiškanski cerkvi se je vršila zadušnica za pok. Josipom Drvoto. Na koru je igral operni orkester Wagnerjevo Siegfriedovo smrt. — Umrl je član Narodnega gledališča Pavel Ločnik.

20. Vlada je potrdila rezultate mestnih občinskih volitev z dne 3. decembra 1922.

23. Bolnišnica za ženske bolezni in porodnišnica je začela z današnjim dnem sprejemati pacientke. — Ustanovljena je Narodno-napredna stranka. — Padec dinarja je povzročil paniko med občinstvom, ki hiti kupovat različno blago. Pokrajinska uprava svari

Josip Drvota

v svojem komunikeju z občutno kaznijo one ljubljanske veletrgovce, ki so se dogovorili med seboj, da bodo prodajali svoje blago samo za tujo valuto.

24. Pokrajinska uprava je dovolila mestni občini v delno kritje stroškov za vzdrževanje vodovoda pobirati 1923 posebno 12 odstotno vodovodno naklado.

26. Starosta slovenskih pesnikov Josip Stritar se je za stalno naselil v Rogaški Slatini. Domovina, v katero se je vrnil po dolgi odsotnosti, ga je sprejela navdušeno in nadvse prisrčno.

27. Univerza je proslavila praznik sv. Save. Ob tej priliki so bila prvič nagrajena znanstvena dela naših akademikov s svetosavsko nagrado iz ustanove Nj. Vel. kralja Aleksandra I. — Na današnji občinski seji — po osem mesecev trajajočem komisariatu — je bil izvoljen za župana dr. Ljudevit Perič, za podžupana pa dr. Ivan Stanovnik.

30. Ustanovilo se je stanovanjsko sodišče za vso Slovenijo, ki bo sestavilo tabele za preračunavanje najemnin.

31. Na univerzi so imenovani: dr. Izidor Cankar in dr. Fr. Weber za izredna profesorja, doslej docenta; za docenta na tehn. fakulteti ing. Boncelj, ravnatelj Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani; za docenta na filozofski fakulteti prof. dr. Pavel Grošelj, za izrednega profesorja medicinske fakultete bivši ruski univ. prof. dr. Kansky, za docenta iste fakultete dr. Alija Košir, Mihajlo Minajev za docenta na tehniki in dr. Andrej Snoj na teološki fakulteti.

FEBRUAR 1923

7. Uslužbenci električne cestne železnice so sklenili danes opoldne stopiti v stavko, ker jim vodstvo družbe noče povišati plač.

9. Skozi Ljubljano se je peljal turški delegat v Lausanni Izmet paša.

13. Prosvetni minister je imenoval za predsednika višjega šolskega sveta dr. Stanislava Bevka in za podpredsednika Fr. Skulja, mestnega učitelja.

15. Dr. Fran Minař, asistent kirurģičnega oddelka javne bolnice, je imenovan za primarija ortopedične bolnice pri socialnem skrbstvu v Ljubljani. — Danes obhajamo 350 letnico smrti Matije Gubca.

16. Varšavska univerza je povabila univ. prof. dr. Franca Ilešiča v Zagrebu, da bi predaval o jugoslovanski književnosti.

17. Stavka uslužbencev električne cestne železnice je končana, ker so uslužbenci dosegli svoje zahteve. Tramvajski promet je spet normalen. — Skozi Ljubljano je potovala v Rim naša delegacija na konferenco glede odkupa Južne železnice. Delegacijo tvorijo: predsednik Avramović, poslanik in pooblaščen minister dr. Ribař, dr. Borko in Bogdan Marković.

19. Umrl je dr. Ivan Tavčar, politik in pisatelj. Pokojnik se je rodil 28. avgusta 1851 v Poljanah nad Škofjo Loko. Gimnazijo je študiral v Ljubljani in Novem mestu, maturiral pa je v Ljubljani 1871. Pravoznanstvo je študiral na Dunaju, 1883 je napravil v Trstu odvetniški izpit, leto pozneje pa je odprl svojo odvetniško pisarno v Ljubljani. 1884 je bil izvoljen v ljubljanski občinski svet, župan ljubljanski je postal 1912 in je ostal na tem mestu do 1921. 1889 je bil izvoljen za deželnega poslanca, 1895 je prišel v deželni odbor, 1920 pa je postal tudi državni poslanec za Ljubljano. Pokojnik ni bil samo odličen pravnik ter spreten politik, ampak tudi pisatelj, čigar ime bo ostalo zapisano na častnem mestu slovenske slovstvene zgodovine. (Slika v »Kroniki« 1935, št. 2.)

22. Zaradi pomanjkanja kuriva je ukinjen pouk na drž. tehnični srednji šoli in na drž. trgovski akademiji. — Umrl je dr. Jakob Kavčič, predsednik okrožnega sodišča v p.

22. Danes se je vršil pogreb pokojnega dr. Ivana Tavčarja, katerega se je udeležila ogromna množica občinstva ter zastopniki vojaških in civilnih oblasti in raznih društev. Ponoči so bili zemski ostanki pokojnikovi shranjeni v kapelici pri Sv. Krištofu, ob 3. uri zjutraj pa jih je odpeljal voz pogrebnega zavoda v spremstvu sokolske konjenice v Škofjo Loko in dalje v Poljane, kjer je bilo truplo položeno v družinsko grobnico.

25. Češkoslovaško - jugoslovanska liga je proslavila 70 letnico češkega pisatelja in publicista Josipa Holečka.

26. Vlada je potrdila izvolitev ljubljanskega župana dr. Ljudevita Periča, Nj. Vel. kralj pa je podpisal ukaz o potrditvi dne 1. marca. — V Ljubljani se je pričela konferenca med delegacijo češkoslovaške republike in zastopniki naše države za stran konvencije o medsebojni pravni pomoči.

28. V pritličju palače Kreditne banke se je odprla nova, moderna kavarna »Emona«.

MAREC 1923

3. Na podlagi konvencije med Italijo in našo državo, ki sta jo podpisala italijanski in naš kralj dne 26. februarja t. l., so danes italijanske in civilne oblasti zapustile Sušak. Prebivalstvo je z navdušenjem pozdravilo našo vojsko. Tudi Biograd na moru je danes osvobojen italijanskih okupacijskih oblasti. Evakuacija tretje cone se bo izvršila do 5. marca. — Skladatelj Viktor Parma slavi 65 letnico rojstva in 40 letnico delovanja na glasbenem polju. (Slika v »Kroniki« 1934, str. 332.)

4. Univ. prof. klasične filologije dr. Ivanu Lunjaku je uspelo na podlagi starih listin dokazati, da je bilo mesto Assisi res rojstni kraj rimskega pesnika Propertija, kar je bilo doslej le domneva. Z ozirom na ta znanstveni uspeh je italijanska »Academia Propertiana« v Assisiju imenovala našega znanstvenika za svojega častnega dopisnega člana.

8. Upokojen je veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vilko Baltič.

9. V magistratni dvorani se je vršil ustanovni občni zbor »Jadranske Straže«.

10. V Ljudskem domu se je vršilo manifestacijsko zborovanje javnih nameščencev proti rastoči draginji. V resoluciji zahtevajo uzakonitev službene pragmatike in zvišanje draginjskih doklad.

13. Ob 11. uri dopoldne je v magistratni sejni dvorani zaprisegel pokrajinski namestnik Ivan Hribar novega mestnega župana dr. Periča.

14. Biserno mašo obhaja msgr. Tomo Zupan.

15. Za velikega župana ljubljanske oblasti je imenovan dr. Friderik Lukan, ravnatelj agrarnega urada za Slovenijo.

17. Umrl je v 73. letu starosti lekarnar Gabriel Piccoli, po rodu Italijan, ki pa je živel v Ljubljani že skoraj 50 let. Med balkansko vojno je pridno sodeloval pri »Rdečem križu balkanskih držav«, poleg tega pa je sam poslal mnogo zdravil naravnost na Cetinje.

18. Danes so se vršile volitve v parlament. V Ljubljani so rezultati sledeči: Slovenska ljudska stranka 2814, Narodna socialistična stranka 549, Socialistična stranka delovnega ljudstva 1865, Napredni blok 3511, Narodna ljudska stranka 136 glasov. Za ljubljanskega poslanca je izvoljen prof. Josip Reisner.

20. Slovesno je bila otvorjena ženska bolnica in porodnišnica, ki je začela sprejemati pacientke že dne 23. januarja.

22. Redna seja občinskega sveta se je vršila pod predsedstvom novega župana dr. Periča in v prisotnosti vladnega svetnika Leona Grassellija, ki ga je pokrajinska uprava imenovala za svojega zastopnika pri sejah obč. sveta. Sklenjeno je bilo, da se bodo vršile redne seje obč. sveta vsak 1. četrtek v mesecu ob 6. uri zvečer. Določeni in izvoljeni so bili sledeči odseki: personalno - pravni, finančni, stavbni, šolski, obrtni, socialno-politični, kvalifikacijski in stanovanjsko-gradbeni; upravni odbori: mestne elektrarne, vodovoda in plinarne, mestnih voženj in mestnega pogrebnega zavoda; direktorij mestne klavnice in mestne zastavljalnice; mestni dohodarstveni urad; disciplinarna komisija; magistratni gremij. Končno je bilo sklenjeno, da se revidira naredba za pobiranje davka na nezazidane parcele. — Slovenske trgovske organizacije so priredile protestno zborovanje proti razpustu Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Ta razpust zahteva zakon o socialnem zavarovanju delavstva. — Sv. oče Pij XI. je imenoval ljubljanskega knezoškofa dr. A. B. Jegliča za prisednika papeškega prestola (assistens solio pontificio et comes Romanus).

28. Ustanovilo se je »Društvo za povzdigo mesta Ljubljane«.

31. Pokrajinski namestnik Ivan Hribar je na lastno prošnjo upokojen. Začasno ga nadomestuje veliki župan dr. Friderik Lukan.

APRIL 1923

5. Na seji obč. sveta so bili izvoljeni: novi upravni svet Mestne hranilnice; 4 člani in 4 namestniki ter 1 zastopnik staršev in njegov namestnik v mestni šolski svet; kuratorij mestnega dekliškega liceja in kuratorij internata Mladike; 5 članov načelstva bol-

niške blagajne mestnih uslužbencev; okrajni načelniki in skrbniki ubogih za Barje, Šiško, Vodmat, Št. Jakob, Kolizejski okraj, Trnovo, Št. Petruski okraj, notranje mesto, Poljane; 4 zastopniki mestne občine v naborne komisije; 4 zastopniki v razne korporacije, in sicer: v kuratorij trgovske gremialne šole, v odbor za zidavo delavskih hiš, v odbor društva za otroško varstvo in mladinsko skrb; v odbor Simon Gregorčičeve knjižnice, v odbor Ljubljanskega vzorčnega velesejma in v Jugoslovanski olimpijski odbor. — Sklenjeno je bilo, da se skliče za revizijo mestne davščine na nezazidane parcele anketa, obstoječa iz vseh interesentov, ki naj sestavi nov načrt te davščine; da se zvišajo meščanske podpore od Din 50'— na Din 75'— mesečno, všteti od 1. aprila 1923 dalje; da se najame posojilo v znesku Din 2.500.000— za zidavo mestnega dohodarstvenega urada proti najnižjemu obrestovanju in 10 letni amortizaciji; da se uvede pri mestni občini upravna doba po koledarskem letu pričenši s 1. januarjem 1924; da se po novo projektirani cesti, ki vodi od Ceste na Rožnik paralelno s Cesto v Rožno dolino do novo zgrajenih hiš v daljavi 240 m, napeljejo glavne vodovodne cevi 80 mm svetlobe; da se napeljejo na stroške Pokojninskega zavoda definitivne vodovodne cevi od obstoječega vojaškega vodovoda do novozgrajenih stanovanjskih hiš Pokojninskega zavoda ob Dunajski cesti; napeljati definitivne vodovodne cevi na stroške Južne železnice ob železniški parceli med Dunajsko in Vodovodno cesto do nameravane zgradbe; da mestna občina takoj stopi v stik s sanitetno upravo, odnosno z oddelkom za socialno politiko pokrajinske uprave zaradi skupne uporabe dispanzerja za bolne na pljučih na Mirju; da mestni stavbni urad takoj pripravi potrebne načrte za zgraditev kopališča na prostem na Ljubljani; gospodu županu se v kritje gradbenih stroškov dovoli potreben kredit proti naknadni odobritvi občinskega sveta; da se zaradi odstranitve municijskih skladišč kar najhitreje osnuje poseben akcijski odbor, ki naj izdelava podroben načrt za enotno postopanje, da se čim prej odstrani ta preteča nevarnost.

9. Minister dr. Niko Županič je izročil pesniku Josipu Stritarju odlikovanje — red sv. Save III. vrste.

10. Glashbeno društvo »Ljubljana« je slavilo 30 letnico svojega obstoja.

15. Semkaj je prispel Norman Brocke Jopson, profesor slovanskih jezikov na londonski univerzi. 1920 je bil član britske delegacije plebiscitne komisije na Koroškem. Tedaj se je priučil slovenskemu jeziku, ki ga govori gladko in z lepim naglasom.

26. Na seji občinskega sveta je bilo sklenjeno: g. župan se pooblasti, da se pogaja z družbo vevških papirnic »Leykam« glede nakupa vodne sile in s falko elektrarno glede priklopiteve k falkemu omrežju, oboje v namenu, da se poveča električna sila v Ljubljani; prav tako se pooblasti, da vodi nadaljnja pogajanja z opekarno »Emono« zastran udeležbe mestne občine pri tem podjetju pod pogojem, da to zagotovi mestni občini na 50 % delnic in da mestni gradbeni urad predhodno ugotovi donosnost tega podjetja; da se zvišajo klavniške pristojbine: za govedo od

Din 5'— na Din 10'—, za prašiče od Din 3'— na 7'50, za konje od Din 2'50 na 7'50, za teleta od Din 1'50 na 5'—, za koštrune od Din —'50 na 2'50, za kozličce od Din —'25 na 1'—, klavniška pristojbina za živino, ki se kolje za izvoz, naj znaša za govedo Din 40'—, za prašiče Din 30'—; da se zniža obrestna mera in odpravnina pri mestni zastavljalnici. — Semkaj je prispel angleški publicist Seton Watson, velik prijatelj naše države.

MAJ 1923

4. Ustanovljen je belgijski konzulat. Za častnega konzula je imenovan Milan Dular, ravnatelj ljubljanskega velesejma.

5. Prispela je skupina poljskih akademikov iz Lvova. Zvečer so priredili v Unionu koncert poljskih pesmi, ki so lepo uspele. — Zaprisežen je bil novi mestni arhivar Vladimir Fabjančič, ki je takoj nato nastopil službo.

6. Vlada je pritrdila predlogu, da se osnujejo zdravniške zbornice. V Sloveniji bo samo ena s sedežem v Ljubljani. — Slovesno je bila otvorjena nova palača »Ljubljanske kreditne banke«.

11. Na seji občinskega sveta je bilo sklenjeno: da se zaradi naraščajoče draginje zvišajo plače mestnim uslužbencem in delavcem. Mesečna osebna draginjska doklada v znesku Din 500'— se prizna vsem uslužbencem, tudi pogodbenim, upokojencem in vdovam po mestnih uslužbencih. Nadalje imajo pravico do dnevne rodbinske doklade v znesku Din 10'— na osebo vsi zgoraj imenovani in sirote. Osebam, ki so prejemale doslej miloščino iz mestne blagajne, se jim ta izpremeni v preskrbnino, ki se ji doda mesečno še Din 300'—. Sirote dobe mesečno doklado Din 100'—. Nadure nižjega tehničnega osebja se plačujejo s 50%, nočni šihti s 35%, izvenurno nočno delo pa s 100% poviškom normalnega zaslužka; da se zviša trošarina, in sicer: na vino v sodih od Din 1'— na 1'50, na vino v steklenicah od Din 2'50 na 5'—, na penino od Din 20'— na 40'—, na rum od Din 2'50 na 5'— in na alkohol od Din 2'50 na 5'—; da se zviša davščina na luksuzne avtomobile za 200%, na vsa druga vozila za 100%; da se obč. davščina na ponočni obisk gostiln in kavarn zviša, in sicer za goste v gostilnah po 22. uri na Din 1'— in za goste v kavarnah po 23. uri na Din 1'—; da se kulturnim društvom odpiše veselični davek le od slučaja do slučaja, Narodno gledališče pa se tega davka oprosti; da se dá Odboru za prenos judenburških žrtev podpora Din 5000'—.

12. Pevsko društvo »Stankovič« iz Beograda je priredilo koncert srbskih pesmi, ki je lepo uspel.

14. Na seji občinskega sveta je bilo sklenjeno: da se dovoli mestni plinarni zvišati kredit od Din 425'000 na 750.000'—; cene plinu za kuho in razsvetljavo se zvišajo od Din 2'— na 2'50, po ostalih lokalih za razsvetljavo od Din 2'— na 3'— za kubični meter; voda, porabljena preko dovoljene mere, se podraži od Din 0'75 na 1'50 za kubični meter; cena elektrike se zviša: privatnim strankam od 25 na 40 par, pisarnam, šolam, trgovinam in obrtim od 38 na 40 par, kavarnam, gostilnam in hotelom od 25 na 60 par, kinematogra-

fom in gledališčem od 25 odnosno 38 na 80 par, mestnim poslopjem od 25 na 40 par, električni cestni železnici od 10 na 18 par, motorjem v obratih (podnevi) od 15 na 30 par, podnevi in ponoči od 23 na 40 par, elektroštevnikina se zviša za 100 %; da se zgradi na desnem bregu Ljubljance nasproti Malemu grabnu javno kopališče, v ta namen se dovoli kredit v znesku Din 1.500.000; da se zviša voznina na električni cestni železnici od Din 1'— na 1'50 pod pogojem, da vodstvo železnice zviša prejemke uslužbencev za Din 500'— mesečno in dnevni prispevek za njihove rodbinske članke od Din 3'75 na 5'—.

15. Ljubljanska kreditna banka je na svojem občnem zboru sklenila podariti 1.000.000'— kron društvu »Trgovska akademija«, ki hoče zgraditi trgovski akademiji lasten dom.

19. Semkaj je prispela skupina 50 Čehov iz Bratislave pod vodstvom svojega župana dr. Okanika. — Deputacija ljubljanskega občinskega sveta z županom dr. Peričem se mudi v Beogradu, da intervenira v najnujnih zadevah Ljubljane, predvsem zaradi kanalizacije in regulacije Ljubljance.

23. Univ. prof. beograjske univerze dr. Belić predava kot gost naše univerze o srbohrvatskem jeziku in njegovem razvoju.

24. Danes poteče 50 let, odkar je uzakonjen sedaj v Sloveniji veljavni kazenski pravni red s poroto vred.

25. Umrl je Gustav Pirc, predsednik Kmetijske družbe v Ljubljani.

27. Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani protestira proti imenovanju dr. Vladimirja Fabjančiča za mestnega arhivarja, ker ni književnik, s čemer se opuša tradicija, da se to mesto podeli enemu izmed slovenskih književnikov. — 25 letnico svojega ustoličenja slavi ljubljanski knezoškof dr. Anton B. Jeglič. Ob tej priliki mu je deputacija obč. sveta ljubljanskega z županom dr. Peričem izročila diplomu častnega meščanstva.

JUNIJ 1923

1. Upokojen je šef oddelka za uk in bogočastje pri pokrajinski upravi za Slovenijo dvorni svetnik dr. Skaberne Fran.

2. Danes so bili pripeljani iz Judenburga v Ljubljano zemeljski ostanki 6 judenburških žrtev: Endlicherja, Hafnerja, Štefančiča, Roglja, Možine in Davtoviča. Vso pot od Maribora do Ljubljane so se klanjale krstam padlih žrtev velike množice ljudstva in so jih zasipale s cvetjem.

3. Danes so svečano pokopali krste judenburških žrtev. Pogreba so se udeležili zastopniki vojnih in civilnih oblasti ter društev in ogromna množica občinstva. Žalne govore sta govorila pisatelja Vladimir Levstik in Juš Kozak.

7. Na seji občinskega sveta je poročal župan o uspehu intervencij v Beogradu. Nato je bilo sklenjeno: da se župan pogaja z akad. slikarjem Rihardom Jakopičem za nakup njegovega paviljona; dovoli se naknadni kredit v znesku Din 150.000'— za zgradbo stanovanjske hiše na Prulah; da se v zvezi z lastno zavarovalnico mestnih delavcev zaradi popolnejšega zavarovanja imenuje 6. del službenega reda »Zavaro-

vanje«, obsegajoče 8 paragrafov; da se bo mestna ubožnica v Japljevi ulici imenovala Mestno zavetišče za onemogle; da se najame posojilo Din 400.000'— za obratno glavnico mestne zastavljavnice.

28. Češkoslovaška obec je proslavila ob grobu Josipa Reslja na pokopališču pri Sv. Krištofu 130 letnico rojstva izumitelja ladijskega vijaka.

JULIJ 1923

5. Na današnji dan pred 80 leti je izšla prva številka Bleiweisovih »Novic«.

6. Prosветno ministrstvo je imenovalo delegata finančnega ministra dr. Karla Šavnika za honorarnega profesorja finančno-upravnega prava na juridični fakulteti.

10. Češka obec je priredila proslavo Jana Husa. Sodeloval je orkester češkoslovaških dijakov, ki so na svoji turneji po Jugoslaviji prišli v Ljubljano.

12. Na seji občinskega sveta je bilo sklenjeno: da prevzame mestna občina začasno upravljanje glavnice Din 65.511'85, ki jo je poklonil ameriški Jugoslovanski Relief slovenskim slepcem; da se dovoli mestni hranilnici ljubljanski povišek obrestne mere za vsa posojila mestne občine pod pogojem, da se amortizacijska doba podvoji; da se najame za nakup reševalnega avtomobila posojilo Din 250.000'—; da se zvišajo prejemki uradnikom mestne hranilnice tako, kakor so se zvišali magistratnim uradnikom, bilančnina pa se poviša za 100%; da se imenujejo nove ulice, ki so doslej brez imen, ter preimenujejo nekatere ulice, ki imajo stara imena, n. pr. Turjaški trg v Karla Marxa trg.

16. Otvorjena sta bila socialno-higienski zavod in zavod za zaščito mater in dojenčkov. — Narodna galerija je priredila ob štiridesetletnici Ivana Meštrovića razstavo njegovih del iz dobe 1903—1923.

AVGUST 1923

2. Nj. Vel. kralj Aleksander je prevzel pokroviteljstvo nad ljubljanskim velesojmom. — Na seji občinskega sveta je bilo sklenjeno: da se dovoli naknadni kredit za dozidanje II. mestne stanovanjske hiše na Prulah v znesku K 3,330.000'—; odobreni so bili proračuni direktorijev mestnih podjetij; da se v proračun mestnega ubožnega sklada vstavijo podpore, ki jih prejema srote po žrtvah, padlih na Zaloški cesti; da se zviša mestna trošarina na vino v sodih od Din 1'50 na 2'— za liter.

4. Železničarji so stopili v protestno stavko, ki bo trajala 24 ur, ker jim vlada ni zboljšala plač. — Danes se je pričel v univerzitetni zbornici kongres Jugoslovanskega novinarskega združenja. Kongresa se je udeležilo posebno veliko čeških in poljskih novinarjev. — Ivan Meštrović se je odzval povabilu Narodne galerije, ki je priredila razstavo njegovih del, in je prišel v Ljubljano.

5. Novo kopališče na Ljubljanci je bilo slovesno otvorjeno. Kopališče je bilo zgrajeno v 35 dneh.

6. Danes so pričeli zborovati delegati Jugoslovanskega učiteljskega združenja.

6. V filharmonični dvorani se je vršil ustanovni občni zbor ljubljanske borze.

20. V Ljubljani se vrši glavna skupščina Jugoslovanskega šumarskega združenja.

26. Katoliškega shoda se je udeležil tudi Nj. Vel. kralj Aleksander I., ki se je pripeljal z Bleda v spremstvu princa Arzena. Pred sodno palačo ga je sprejel minister dr. Janković in jugoslovanski episkopat s papeškim nuncijem Pellegrinettijem ter zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Nj. Vel. kralj je gledal pestri spreved številnih vernikov z balkona sodne palače, nato pa se je odpeljal na Kongresni trg, kjer je papeški nuncij daroval pontifikalno mašo. Po maši se je kralj vrnil na Bled, ljudstvo pa se je jelo po končanem programu razhajati.

31. Danes ob polnoči je prevzela država Južno železnico. Sedež nove uprave bo tudi nadalje v Ljubljani.

(Dalje prihodnjič.)

LETO 1935

JUNIJ

1. 30 članov francoskega geografskega društva iz Saint-Omera je prišlo v Ljubljano in je v navzočnosti predsednika mestne občine dr. Ravniharja in v družbi članov Geografskega društva in Geografskega inštituta položilo venec na grob neznanega francoskega vojaka na Napoleonovem trgu, nato pa so si ogledali narodni muzej, narodno galerijo in druge zanimivosti mesta.

Dopoldne je bila svečana otvoritev XV. spomladanskega veleseljma. Posebno zanimivi so paviljoni z gasilsko razstavo in z razstavo aerokluba »Naša krila« ter z modno revijo, ki je za Ljubljano novost.

2. Pevsko društvo »Slavec« je razvilo dopoldne na šentjakobskem trgu svoj prapor, ki mu ga je ob lanski 50-letnici poklonil blagopokojni kralj Aleksander I. Ujedinitelj; kumoval je kralj Peter II. Slavnosti so prisostvovali: zastopnik visokega kuma general Pekič, zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter raznih pevskih društev, blagoslov pa je podelil šentja-

Rado Železnik

Josip Petrič

Evharistični kongres v Ljubljani I. 1935. Kardinal Hlond in ban dr. Puc ob prihodu v Ljubljano

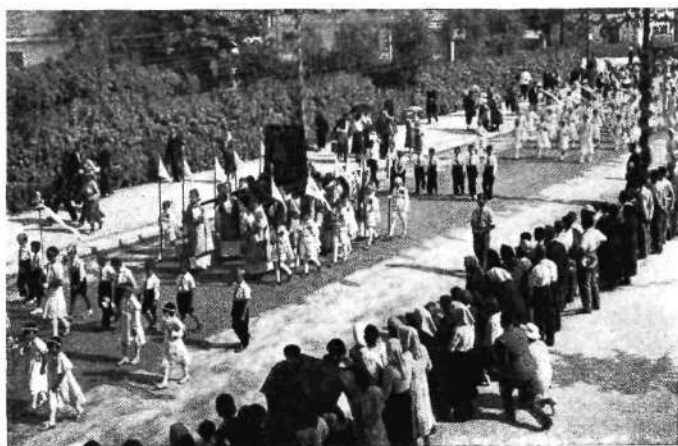
kobski župnik Barle. Prapor ni samo dragocena umetnina, ampak je tudi zadnji, ki ga je poklonil pokojni vladar, in hkrati prvi, kateremu kumuje Nj. Vel. kralj Peter II.

3. Nocoj je izvajalo Glasbeno pevsko društvo »Ljubljana« v unionski dvorani Händlov oratorij »Mesija«. Sodelovali so solisti opere ter ljubljanski podsavez Saveza Muzičara pod vodstvom dr. Dolinarja, uvodno besedo pa je govoril stolni dekan dr. Kimovec. Koncert se je vršil v proslavo 85-letnice nadškofa dr. A. B. Jegliča, hkrati pa je bil tudi nekak uvod v svečanosti evharističnega kongresa.

7. Ob 22.30 uri je umrl v internem oddelku drž. bolnice Rado Železnik, slovenski igravec, član Narodnega gledališča v Ljubljani. Pokojnik se je rodil v ugledni ljubljanski trgovski rodbini 19. marca 1894. Končal je 4. razrede klasične gimnazije, potem pa je vstopil v igralsko šolo Hinka Nučiča, okoli katerega se je tedaj zbiral gledališki naraščaj. 1909 je prvič nastopil na deskah slovenskega teatra, nato pa je odšel v Ottovo dramatsko šolo na Dunaju. Nekaj časa je bil angažiran na nemških odrih v Zlatcu na Češkem in v Passauu, tik pred vojno pa na Dunaju. Vojno je preživel v strelskih jarkih, a takoj po razsulu Avstrije je svoj igralski talent stavil na razpolago ljubljanskemu gledališču. Potem je odšel v Osijek, odtod v Maribor, iz Maribora v Ljubljano, nato v Celje, kjer je zorganiziral in vodil stalno slovensko gledališče, se vrnil v Maribor, nakar je prišel pred nekaj leti za stalno v Ljubljano. Povsod, kjer je bil, je ustvarjal pokojni Rado Železnik s svojim resničnim igralskim talentom nepozabne like.

16. Dopoldne je bil odkrit v parku pred tobačno tovarno spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju. Bronasta doprsna soha je delo sarajevske kiparke Despičeve in stoji na visokem kamnitem podstavku, ki nosi napis: »Uradniki in delavci tobačne tovarne v Ljubljani v znak večnega spomina in hvaležnosti blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju, ki nam je zapustil sveto naročilo: Čuvajte Jugoslavijo!«

17. Dopoldne se je vršil izredni občni zbor Slovenske Maticе, na katerem je imel glavni referat univ.

Evharistični kongres v Ljubljani. Glavna procesija; sprevod dece z Marijo Brezmadežno z Brezij

prof. dr. Izidor Cankar, ki je poročal, da so priprave za ustanovitev slovenske Akademije znanosti kljub težavam zelo napredovale ter da uresničenje ni več daleč. Pravila so že potrjena, preskrbljeno pa je poleg moralne plati tudi za materialno bodoče Akademije, ki ima že zbran fond v višini nad 400.000 Din. Največja podpornica pa ji bo ostala slejkoprej Slovenska Matica, ki se je obvezala prispevati 50—70% svojega letnega čistega dobička. Na podlagi pravil bo imenoval prvih 7 članov Akademije rektor univerze.

19. V Šlajmarjevem domu je umrl novinar Jože Petrič. Rodil se je 1877 na Vrhpolju pri Krškem. Gimnazijo je končal v Ljubljani, filozofijo pa na Dunaju, kjer je bil nekaj časa suplent, potem pa je prišel v istem svojstvu v Ljubljano. Odtod je šel za vzgojitelja k rodbini grofa Herbersteina na Češko. Med vojno je bil dodeljen vojnemu tiskovnemu uradu na Dunaju, po vojni pa se je posvetil izključno novinarstvu. Bil je zaporedoma v uredništvih skoraj vseh ljubljanskih listov, posebno »Slovenca«, nazadnje pa pri »Glasu naroda«. Bil je duhovit novinar in bo ostala po njegovi smrti v naši žurnalistiki občutna vrzel.

20. Mestni uradnik Bogomir Kukman je postal žrtev težke prometne nesreče v Dravljah. Rojen je bil 1910 v Novem mestu. Pokojnik ni bil samo vesten uradnik,

Evharistični kongres v Ljubljani. Dostojanstveniki v glavni procesiji: min. dr. Korošec, gen. Nedeljković in ban dr. Puc

ampak tudi talentiran igralec šentjakobskega gledališkega odra, kjer se je hitro povzpел od neznatnih do naslovnih vlog.

23. Družba sv. Cirila in Metoda je odkrila na pročelju meznarije pri šentpeterskem župnišču Ivanu Vrhovniku spominsko ploščo z napisom: »V tej hiši se je rodil Ivan Vrhovnik, trnovski župnik, ljubljanski častni meščan, zgodovinar, * 24. VI. 1854 † 8. III. 1935«.

24. Novo vlado je sestavil dr. Milan Stojadinović, ki je prevzel poleg predsedništva ministrskega sveta tudi zunanje ministrstvo, notranje ministrstvo pa je poverjeno dr. Antonu Korošču.

Zvečer je priredila Glasbena Matica na dvorišču glavnega poslopja mestne hiše intimen koncert pod naslovom »Serenada«, z deli Haydna, Mozarta, Beethovna in Schuberta. Ob tej priliki se je izkazalo, da je baročno magistratno dvorišče zelo akustično.

28. Danes se je pričel II. evharistični kongres za Jugoslavijo, ki bo trajal tri dni. Za kongres se je Ljubljana kar najlepše pripravila, vse ulice so slavnostno okrašene z zastavami, zelenjem in žarnicami za svečano nočno razsvetljavo mesta. Ulice so živahno razgibane, s postaje se vsipajo v mesto vedno nove množice vernikov. Tudi odličnih gostov je že mnogo, nekateri pa še pridejo danes in jutri.

Evharistični kongres v Ljubljani. Deca v glavni procesiji

Evharistični kongres v Ljubljani. Narodne noše v glavni procesiji

Evharistični kongres v Ljubljani. Deklice v glavni procesiji

Dopoldne je bila otvorjena v uršulinskem samostanu razstava cerkvene umetnosti in cerkvenih paramentov. Popoldne okoli 16. ure je bila pripeljana podoba Matere Božje z Brezij, ki so jo namestili na oltarju sv. Dizme v stolnici. Okoli 18. ure je prispel v Ljubljano posebni vlak s papeževim legatom, kardinalom in primasom Poljske dr. Hlondom, kateremu je pohitel do Maribora naproti ban dr. Puc. Na postaji so sprejeli papeževega odposlanca ljubljanski škof dr. Rožman, načelnik ministrstva za zunanje zadeve Gavrilovič, načelnik oddelka za vere v pravosodnem

ministrstvu dr. Čirič, divizionar Nedeljković, pomočnik bana dr. Pirkmajer, predsednik mestne občine dr. Ravnihar, rektor univerze prof. dr. Samec in še dolga vrsta odličnih cerkvenih in državnih funkcionarjev. Prvi je pozdravil papeževega legata predsednik mestne občine dr. Ravnihar, vojaška godba je intonirala papeško himno, nakar se je kardinal v lepi slovenščini zahvalil za pozdrav, blagoslovil zbrano množico in potem, ko je godba odigrala jugoslovansko himno, kot reprezentant tujega suverena pregledal častno vojaško četo. Po sprejemu se je kardinal dr. Hlond s svojim spremstvom odpeljal pred stolnico, kjer ga je pričakoval celoten jugoslovanski episkopat z nuncijem Pellegrinettijem in nadškofi, nakar je bil v stolnici kongres svečano otvorjen s tem, da je rimski škof Callori di Vignale prečital v latinskem jeziku bulo sv. Očeta o II. evharističnem kongresu v Ljubljani, nato pa še rektor instituta sv. Jeronima v Rimu msgr. dr. Madejrac v srbo-hrvatskem in prelat dr. Slavič v slovenskem jeziku. — Zvečer je izvajala »Ljubljana« v nabito polni unionski dvorani Händlov oratorij »Mesija«, še večje množice gledalcev pa je privabila vprizoritev Gregorinove pasionske drame »V času obiskanja« na Kongresnem trgu, medtem ko je bila Ljubljana slavnostno razsvetljena in so vsepovsod žareli simbolični evharistični križi.

29. Na praznik sv. Petra in Pavla so gimnazijski abiturienti v slovesnem sprevodu prenesli podobo Matere Božje iz stolnice na stadion, kjer je potem 87 duhovnikov obhajalo okoli 20.000 šolske mladine. Najslovesnejša in najlepša prireditev ne samo tega, ampak vseh kongresnih dni je bila nočna procesija mož in fantov, po številu okoli 30.000, od katerih so skoraj vsi nosili prižgane plamenice. V procesiji, ki se je vila med gostimi špalirji vernikov po glavnih mestnih ulicah proti stadionu, je sodelovalo kakih 25 godb. Na stadionu je bila polnočnica s skupnim obhajilom, pa tudi po ljubljanskih cerkvah so se brale slovesne polnočnice. Ta večer je opera vprizorila Wagnerjevega »Parsifala«, v frančiškanski cerkvi je bil koncert Čiril - Metodovega zbora iz Zagreba, ki je izvajal česnokovo »Liturgijo sv. Ivana Zlatousta«, Pevska zveza je izvajala mogočen koncert evharistič-

Evharistični kongres v Ljubljani. Sv. maša na stadionu

Foto Jože Šmuc

Evharistični kongres v Ljubljani. Nočna procesija mož na stadionu

Josip Kavčič

Matija Čop

Josip Kosler

Tit Grčar

nih pesmi, Narodno gledališče pa je uprizorilo ob 2. uri zjutraj na Kongresnem trgu predstavo »Slehernika«.

29. Umril je novinar starejše generacije Ivan Kavčič. Rodil se je 1867 v Idriji ter je bil po končani gimnaziji najprej bančni uradnik, novinarstvu pa se je posvetil 1898, ko je postal urednik »Soče« in »Primorca« v Gorici. Na tem mestu je ostal do vojne, od 1915 do 1926 je bil urednik »Slovenskega naroda«, potem pa do svoje upokojitve urednik »Jutra«. Pokojnikovo delovanje je posebno važno med goriškimi Slovenci.

30. Na zaključni dan kongresa je daroval na stadion kardinal dr. Hlond pontifikalno sv. mašo. Popoldne je bila procesija na stadion, kjer so bile potem slovesne litanije, s katerimi je bil kongres zaključen. Zvečer so uprizorili na Kongresnem trgu Gregorinovo »V času obiskanja«, Glasbeno društvo »Ljubljana« pa je ponovilo v unionski dvorani Händlov oratorij »Mesija«. — S tem so bile evharistične svečanosti zaključene in množice vernikov so začele Ljubljano zapuščati.

30. Narodna tiskarna je izprla grafično delavstvo. Izprtje je v zvezi s kolektivno pogodbo med stavci in tiskarnarji, ki poteče danes.

JULIJ

1. Ob 11. uri se je pričel v slavnostni dvorani banke palače prvi slovenski izseljeniški kongres pod vodstvom predsednika Rafaelove družbe p. Kazimirja Zakrajška in v prisotnosti zastopnikov oblasti in naših izseljencev. Obravnavali so se pereči izseljeniški problemi in sprejetih je bilo več važnih sklepov, ki jih bo treba nemudoma uresničiti, če nočemo, da nam naš živelj v tujini popolnoma odmre, ko mu ze domovina ne more dati potrebne kruha.

Zvečer se je vršil v unionski dvorani koncert cerkvenih pesmi, ki ga je izvajal Ciril-Metodov zbor iz Zagreba pod vodstvom Vjekoslava Višoševića.

Slovenski poslanci, pa tudi rektorat univerze so se brzojavno obrnili s prošnjo na ministrskega predsednika ter na ministra financ in pravosodja, da se postavka za univerzitetno knjižnico ponovno vnese v proračun za prihodnje leto. V isti namen je odpotovala v Beograd deputacija visokošolcev.

3. Finančno ministrstvo je brzojavno obvestilo rektorat univerze, da bo finančni minister predložil v odobritev zahtevano posojilo, ki se bo moglo po odobritvi skleniti in potem zidanje začeti.

Nocoj je priredil Pripravljalni odbor za Slovensko šahovsko zvezo intimen večer v restavraciji »Zvezdi« v proslavo 50-letnice znanstvenika in šahovskega velemojstva univ. prof. dr. Milana Vidmarja.

5. Nocoj je bila v dvorani Delavske zbornice akademija mladine meščanskih šol, ki je lepo uspela.

6. V dvorani Delavske zbornice se je vršil kongres učiteljev meščanskih šol. Ugotovljeno je bilo, da zavzemajo meščanske šole v Sloveniji vodilno mesto.

Na današnji dan pred 100 leti je utonil v Savi pri Tomačevem varuh Licejske knjižnice v Ljubljani Matija Čop.

V Leonišču je umrl Josip Kosler, hišni posestnik v Ljubljani in veleposestnik na Barju. Pokojnik je bil nečak geografa Petra Koslerja, ki je izdal sredi preteklega stoletja prvi zemljevid slovenskih zemlja. Bil je velik dobrotnik revežev, poleg tega pa mu je bil posebno pri srcu prospah Barja in Barjanov. Za barjansko cerkev, ki se bo začela kmalu graditi, je volil znesek 300.000 Din.

7. Ljubljansko Barje slavi kar 4 važne jubileje: 100-letnico naselbine, 60-letnico prve zasilne šole, 50-letnico redne šole in 40-letnico nove šole. Letos se je barjanska šola razširila na 6 razredov: 4 osnovne in

Šolsko poslopje na Barju, sezidano po potresu l. 1895.

Blagoslovitev prapora mestnih uslužbencev

na 2 višje narodne šole. Vodi jo marljivi šolski upravitelj Tit Grčar.

11. Pred pričetkom seje občinskega sveta je izročil predsednik mestne občine dr. Ravnihar občinskemu svetovalcu Josipu Turku diplomu častnega meščanstva, podeljenega mu ob njegovi 70-letnici.

Mestno poglavarstvo je prejelo ter izročilo lastniku od občine Padova v Italiji diplomu in srebrno kolajno, s katero je bil odlikovan na razstavi nabožne umetnosti v Padovi 1933 akad. slikar in kipar Tone Kralj.

14. Te dni je predaval o svojem znanstvenem delovanju v »Maison de Chimie« v Parizu docent ljubljanske medicinske fakultete dr. Ladislav Klinc, prvi jugoslovanski kemik, ki je predaval v tem zavodu.

»Universal - Edition« je izdala instrumentalno partituro L. M. Škerjanca »Preludio«, ki je bila 1932 nagrajena s prvo nagrado Filharmonične družbe v Ljubljani, v znesku 5.000 Din. To je prvo slovensko instrumentalno delo, ki je izšlo v tej odlični zbirki.

Francoski list »L' Echo de Belgrade« se zelo pohvalno izraža o delih Mihe Maleša, razstavljenih na njegovi zadnji, pred dnevi zaključeni razstavi v Ljubljani.

Podporno društvo mestnih delavcev je razvilo pod pokroviteljstvom direktorja Jančigaja pred Mestnim

domom svoj društveni prapor, napravljen po načrtih arh. Plečnika.

Finančno ministrstvo je dovolilo mestni občini, da sme pokloniti zemljišče, na katerem je stal do potresa Knežji dvorec, ljubljanski univerzi, da tam zgradi univerzitetno knjižnico.

16. Umrli je odvetnik dr. Dragotin Treo. Svojo pisarno je imel najprej v Postojni, pozneje pa se je preselil v Gorico, kjer se je do vojne živahno udeleževal v javnem življenju goriških Slovencev; dalje časa je bil tudi deželni poslanec za kraške občine v Gorici. Med vojno je prišel v Ljubljano. Bil je vnet turist, mnogo je pripomogel za zgraditev visečega mostu čez Savo pri Mednem.

17. Pri regulaciji Ljubljane so delavci odkopali rimski spomenik iz zgodnje dobe rimskih cesarjev, posvečen spominu dveh »sexvirjev«, kakršni so vršili propagando za božanski kult cesarjev. Spomenik je iz nabrežinskega kamna ali belega granita, napis pa sestavljajo lepe črke rimske kapitale.

18. Prosvetni minister je imenoval sodnika sreskega sodišča v Ljubljani dr. Stojana Bajiča za privatnega docenta za delovno pravo na pravni fakulteti. Ta docentura je prva te stroke v Jugoslaviji.

24. Kulturni oddelek mestnega poglavarstva, to je uredništvo in uprava revije »Kronika slovenskih mest«, mestni arhiv in knjižnica z revijami in časopisi ter mestni statistični urad, se je preselil v prostore bivše Auerspergovne palače. V II. nadstropju bo mestni muzej.

25. V Rimu sta podpisala konkordat med sveto stolico in kraljevino Jugoslavijo v imenu Sv. očeta Pija XI. kardinal Paccelli in v imenu Nj. Vel. kralja Petra II. pravosodni minister in čuvar drž. pečata dr. Auer. Novi konkordat ureja med drugim dokončno meje škofij tako, da so v skladu z novimi političnimi mejami kraljevine Jugoslavije. Ljubljanski škof dobi čin metropolita.

Nenadoma je preminul ravnatelj II. drž. realne gimnazije na Poljanah prof. Rado Pavlič. Rodil se je 1883 na Klancu pri Kranju. Gimnazijo je končal v Kranju, klasično filologijo pa 1908 na Dunaju. Potem je prišel za profesorja na II. drž. realno gimnazijo na Poljanah, kjer je bil 1932 imenovan za ravnatelja. Pokojnik se je udeleževal tudi na literarnem polju,

Lucijan M. Škerjanec

Dr. Dragotin Treo

Franc Pavlič

Dr. Vladimir Murko

posebno pomembno pa je bilo njegovo delo pri Zvezi kulturnih društev in pri Zvezi naprednih akademskih starešin.

30. Prosvetno ministrstvo je imenovalo dr. Vladimira Murka, tajnika Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, za privatnega docenta finančne vede na juridični fakulteti ljubljanske univerze.

Klub koroških Slovencev je imenoval pisatelja Fr. Ks. Meška (slika v »Kroniki« 1934, str. 151.), ki je lani obhajal svojo 60-letnico, za svojega častnega člana in mu izročil diplomu s sliko Marije na Zili, kjer je slavljenec župnikoval nad 12 let. Meško je bil pri tej priliki osebno navzoč.

AVGUST

8. Ministrski svet je odobril banovinski upravi najetjete posojila pri Pokojninskem zavodu v višini 7 milijonov 500.000 Din za zidavo poslopja III. drž. realne gimnazije v Ljubljani.

Mestna delavska zavarovalnica je odprla pod pokroviteljstvom predsednika mestne občine dr. Ravniharja svoje okrevališče »Posavec« na Posavcu pri Otočah.

Umril je Avgust Sulič, uradnik mestnega gradbenega urada.

V svoji graščini na Kamnu pri Novem mestu je umrl v 86. letu starosti Fran Šuklje, bivši deželni glavar kranjski, dvorni svetnik v p., častni meščan ljubljanski in bivši obč. svetovalec.

24. S kraljevim ukazom je upokojen višji državni tožilec dr. Mirko Grasselli, na njegovo mesto pa je imenovan dr. Luka Kravina, doslej namestnik višjega drž. tožilca in šef odseka v pravosodnem ministrstvu.

31. Dosedanji konzul češkoslovaške republike ing. Sevcik je odpotoval v Prago na svoje novo službeno mesto. Češkoslovaška-jugoslovanska liga se je že pred dnevi pristrčno poslovila od njega in soproge.

Razstava del Eda Držaja je bila otvorjena pod pokroviteljstvom predsednika mestne občine dr. Ravniharja v vseh prostorih Jakopičevega paviljona.

Umril je Lojze Slanovec, mestni arhivar in urednik naše revije.

SEPTEMBER

1. Za ravnatelja pošte in telegrafa v Ljubljani je imenovan dr. Anton Vagaja.

2. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je slavilo 80-letnico svojega obstoja s sv. mašo v uršulinski cerkvi, po kateri je stolni prošt Nadrah blagoslovil zastavo Katoliškega mladeniškega društva, potem pa se je vršilo v dvorani Rokodelskega doma slavnostno zborovanje pod predsedstvom kanonika Alojzija Stroja, ki je že 31 let predsednik tega važnega, po starosti tretjega društva v Sloveniji. Zborovanja so se udeležili tudi zastopniki oblasti ter raznih korporacij, kakor tudi veliko število obrtnikov in rokodelskih pomočnikov.

Minister brez listnice je postal dr. Miha Krek, odvetnik v Ljubljani. Novi minister se je rodil 28. septembra 1897 v Leskovici pri Škofji Loki. Gimnazijo je obiskoval v škofovih zavodih v št. Vidu nad Ljub-

Avgust Sulič

Dr. Vladimir Golja

ljano, pravo pa je študiral v Zagrebu in Ljubljani, kjer je promoviral za doktorja. Nato je bil nameščen v raznih združenih organizacijah, 2 leti pa se je bavil z novinarstvom. 1930 je odprl svojo odvetniško pisarno. Dalje časa je bil član občinskega sveta ljubljanskega, bil je predsednik OUZD v Ljubljani in član ravnateljstva SUZOR-ja v Zagrebu kot predstavnik delavcev. Bil je podpredsednik Prosvetne zveze, po 6. januarju 1929 pa se je umaknil iz političnega življenja.

3. V Ljubljani se je zbralo večje število inozemskih in domačih arheologov, ki si hočejo pod vodstvom univ. prof. dr. Sarie ogledati najvažnejša arheološka najdišča najprej v Sloveniji, nato pa še v južnem delu države. Odlični gostje so si danes ogledali muzej in rimski zid na Mirju, popoldne pa so se odpeljali na Bled. Velik uspeh prireditve je zaslužno delo podžupana prof. Evgena Jarca, muzejskega direktorja dr. Mala in konservatorja dr. Steleta.

4. V Zbornici za TOI se je pričela pod predsedstvom Ivana Jelačina in v prisotnosti zastopnika ministra za trgovino in industrijo konferenca zastopnikov vseh gospodarskih zbornic, da zavzame stališče do aktualnih gospodarskih vprašanj, predvsem glede moratorija kmečkih dolgov.

5. Dopoldne je bila otvoritev velesejma z Jadransko razstavo, prirejeno v zvezi s kongresom Jadransko

Kongres JS v Ljubljani. Visoki predstavniki JS z županom dr. Vi. Ravniharjem, pozdravljajo spreved

Kongres JS v Ljubljani. Pozdravni govor predsednika, ljubljanskega oblastn. odbora podbana dr. Pirkmajerja

ske straže, ki se vrši te dni v Ljubljani. Na Jadranski razstavi je razstavljenih 7000 predmetov, tako razni reliefi, modeli trgovskih in potniških ladij, pa tudi bojnih ladij, podmornic, torpedov in vodnih letal.

6. Danes je Ljubljana slovesno praznovala rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Mesto je vse v zastavah in zastavicah z emblemi JS ter v zelenju. Ulice so polne šolske mladine, ki je prihitela od vsepovsod k razvitju prapora JS, ki je dar Nj. Vel. kralja, pod čigar pokroviteljstvom se vrši vsa prireditve. Po slovesni službi božji je bil na Kongresnem trgu razvit in blagoslovljen prapor JS, nato pa je krenila po mestnih ulicah veličastna povorka jadranskih stražarjev.

Isti dan je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman odpotoval v Ameriko na misijonski obisk slovenskih naselbin. Prisostvoval bo tudi odkritju Baragovega spomenika v Clevelandu ter evharističnemu kongresu, ki se bo vršil istotam.

10. Umrli je Dragotin Hribar. Pokojnik se je rodil 22. oktobra 1862 v Ljubljani. Osnovno šolo je končal v Ljubljani, gremialno trgovsko in višjo trgovsko šolo pa na Dunaju. Nato se je v Blaznikovi tiskarni izučil za stavca, nakar je kmalu postal odgovorni urednik »Slovenskega Naroda« in upravitelj Narodne tiskarne. L. 1891. je ustanovil svojo tiskarno v Celju in ji pridružil knjigarno ter papirnico, izdajal in urejal je »Domovino«, političen list za štajerske Slovence, ki je bil hkrati organ slovenskega kluba državnih poslancev. Pa tudi kot govornik je nastopal na političnih zborovanjih ter budil štajerske in koroške Slovence. 1902 se je preselil v Ljubljano in tu ustanovil svojo tiskarno, v kateri je izdajal »Ježa« in »Slovana«. Poleg tega je ustanovil tvornico pletenin in tkanin na Zaloški cesti ter razširil in moderniziral Šumijevo tvornico kanditov in slaščic. Po prevratu je pokojnik deloval samo na gospodarskem polju. Bil je predsednik Kranjske hranilnice, ustanovil je Zvezo industrijcev in ljubljansko borzo, poleg tega pa je bil predsednik ali član še raznih drugih gospodarskih institucij. Ime Dragotina Hribarja bo ostalo trajno zapisano predvsem v zgodovini našega narodnega gospodarstva. (Slika v »Kroniki«, 1934, str. 251.)

Vpisovanje na naše srednje šole je končano. Letos je vpisanih v vseh ljubljanskih gimnazijah 5423 dijakov in dijakinj, dočim jih je bilo lani 4937. Tako visokega števila Ljubljana doslej še ni dosegla.

11. Na lastno prošnjo je razrešen dolžnosti bana dr. Dinko Puc. Na njegovo mesto je imenovan z ukazom namestnikov dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani. Naš novi ban se je rodil 24. aprila 1886 v Mančah v Vipavski dolini. Gimnazijo je končal z odličnim uspehom v Ljubljani, pravne študije pa na Dunaju z doktoratom 1912. 1919 je odprl odvetniško pisarno v Ljubljani. V politiko je že zgodaj posegel. 1926 je postal podpredsednik bivše SLS, 1927 je bil izvoljen za poslanca v skupščino Oblastnega odbora, v kateri je postal predsednik. Na tem mestu je ostal do 6. januarja 1929, ko je bil imenovan za komisarja Oblastnega odbora, dne 15. I. istega leta pa je bil razrešen svoje dolžnosti, ker je bil Oblastni odbor ukinjen z novo upravno reformo. Potem se je umaknil iz politične javnosti.

13. Na predlog notranjega ministra dr. Antona Korošča so kraljevi namestniki podpisali ukaz o spojitvi dosedanjih občin: Moste, Šiška, Vič ter južnega dela občine Ježica, dalje občine Polje ter od občine Dobrunja vas Štepanja vas z občino ljubljansko. Tako bo štela Ljubljana okoli 83.000 prebivalcev, teritorij mestne občine, ki meri danes 3830 ha, pa bo postal še enkrat tolikšen.

15. V dvorani Trgovskega doma se je vršilo jubilejno zborovanje Družbe sv. Cirila in Metoda, ki slavi 50 letnico svojega plodnega in zaslužnega dela. Ob tej priliki so odprli predstavniki Družbe sv. Cirila in Metoda v prisotnosti civilnih in vojaških oblasti ter društev narodno - obrambno razstavo v palači Mestnega muzeja v Gosposki ulici.

23. Podban dr. Otmar Pirkmajer je upokojen. Za novega podbana Dravske banovine je imenovan dr. Stanko Majcen, inspektor notranjega ministrstva. Novi podban se je rodil 1888 v Mariboru. Diplomiral in promoviral je na pravni fakulteti na Dunaju. Posvetil se je politično-upravni službi ter je služil v Ljubljani in v Mariboru, od 1927 pa v Beogradu, kjer se je kot prvovrsten jurist izkazal pri osnutkih najrazličnejših zakonov ter s praktičnimi in znanstvenimi komentarji nekaterih zakonov. Poleg tega je

Dr. Marko Natlačen

Dr. Stanko Majcen

priznan pisatelj, pesnik in dramatik ter globok esejist.

27. S kraljevim ukazom je imenovan za predsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani dr. Vladimir Golja, doslej sodnik kasacijskega sodišča za Hrvatsko v Zagrebu. Dosedanji predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani Ivan Vrančič je imenovan za kasacijskega sodnika pri Stolu sedmorice v Zagrebu.

MARIBORSKA KRONIKA

FRANJO BAŠ

(Od 1. V. do 1. X. 1935.)

V dnevih med 20. in 30. majem je izvršila mestna občina ljudski in gradbeni popis mariborskega mesta. Maribor je imel koncem maja 34.864 prebivalcev z 8939 stanovanji in 7268 poslovnimi prostori. 7566 Mariborčanov je mlajših od 18 let; teh je relativno najmanj, komaj ena četrtnina prebivalstva (1400 : 5400), v prvem okraju, to je v starem ali trgovskem delu, relativno največ, ena tretjina (3129 : 9600) pa v delavskem magdalenskem mestu. Po gospodarskem značaju so prvi, drugi in četrti okraj meščanski, tretji in peti pa sta delavska. Na najemninah plačajo Mariborčani na leto okoli Din 38.000.000 tako, da pride na posamezno stanovanje povprečna mesečna najemnina Din 328—, medtem ko so lokali dražji. Maribor ima po majskem popisu 3882 zgradb; 895 hiš je eno-, 269 dvo-, 101 tro- in 12 štirinadstropnih, ostale pa so pritlične. Od 8939 stanovanj jih je 239 v kletih, 3478 v pritličjih, 908 v visokih pritličjih, 2605 v prvem nadstropju, 871 v drugem, 239 v tretjem in 18 v četrtem nadstropju; 581 stanovanj pa je v podstrešjih. Povprečno ima posamezno mariborsko stanovanje 17 m² površine in 50 m³ prostornine. Poslovnih lokalov ima Maribor 7268; od teh jih je največ v prvem okraju ali v mariborski city, najmanj pa v koroškem mestu. Povprečni lokal zavzema 200 m² površine in 1000 m³ prostornine. Največji so tovarniški prostori na periferiji, najmanjši trgovski v starem mestu, kjer merijo povprečno samo 32 m² površine in 100 m³ prostornine.

Gospodarski standard in življenje Mariborčanov kažejo na eni strani povprečna davčna osnova čistih dohodkov posameznika, na drugi strani pa povprečne mezde v industrijah. Najvišji čisti donos v industrijah Maribora je ocenjen s 5.400.000 Din, v trgovinah pa s 307.000 Din. Povprečno je ocenjen čisti donos odvetnikov z vsoto 50.000 Din letno, zobozdravnikov s 30.000 Din, zdravnikov in dimnikarjev z 20.000 Din, mesarjev in pekov s 15.000 Din, gostilničarjev z 12.000 Din, kovačev in kotlarjev pa z 8000 Din. Povprečne dnevne mezde v mariborskih industrijah znašajo za moške Din 29'99, za ženske pa Din 22'04; v okoliških industrijah pa znašajo odgovarjajoče dnevne mezde Din 27'35 in Din 15'50. Brezposelnost v Mariboru je v začetku poletja (1. junija) znašala 1374 oseb (1090 moških in 284 ženske). Pomožna

akcija je prinesla 1935 540.693 Din proti 1.084.455 Din v letu 1934.

Socialno delo mestne občine kažejo naslednji podatki: Mestni mladinski dom preskrbuje stalno povprečno 35 otrok, čez dan pa 100. Za 140 otrok plačuje mariborsko mesto oskrbo drugje in približno isto število jih pošilja na počitniške kolonije. V sirotišnicah skrbi Maribor za 175 za delo nesposobnih meščanov, stalno mesečno podporo pa dobiva od mesta še okoli 450 ubogih. Brezposelni dobivajo hrano v Ljudski kuhinji in poleg hrane podpore za življenjske potrebe. Socialne datjave Maribora v letošnjem letu znašajo 2.671.155 Din. V zvezi s socialnim delom Maribora je tudi mestna stanovanjska akcija, ki je v teku zadnjih 10 let zgradila 450 stanovanj, v katerih stanuje 7% Mariborčanov.

Volitve 5. maja so se vršile za Maribor skupno s srezom Maribor levi breg, kjer se je po uradnih podatkih udeležilo volitev od 24.777 volilcev 15.769 (63.62%); od teh sta dobila dr. J. Jančič in J. Janžekovič 11.598 glasov, R. Ogrinec in K. Fras, ki sta kandidirala na listi B. Jevtića, pa 3797 glasov. Kandidata na listi Vl. Mačeka (S. Lubienski in F. Borič) sta dobila 278, na listi D. Ljotića (I. Matičič in I. Brinove) 96 in na listi B. Maksimovića (M. Crnobarić in N. Dediol) 0 glasov. V srezu Maribor desni breg je volilo od 13.883 volilnih upravičencev 6101 (44.54%) ter so dobili kandidati na listi B. Jevtića V. Gornjak 3210, A. Krejči 1827 in I. Kirbiš 926 glasov; Mačkova lista (S. Lubienski) je združila 134, Ljotićeva (I. Matičič) 4, Maksimovićeve (M. Bradvarović) pa 0 glasov.

Narodnostno simbolično je bilo letošnje praznovanje sv. Cirila in Metoda, ko so na predvečer obkrožali kresovi Maribor s Pohorja, sv. Urbasa, Kalvarije, Piramide, Stolnega vrha in Melja ter dajali tako mestu narodnostno avtohtono pokrajinsko obiležje.

Med splošnimi mariborskimi podatki navajamo še dvoje: V poletnem času je Maribor porabil dnevno nad 7.000.000 litrov vode tako, da je prišlo na posameznika okoli 200 litrov na dan, kar predstavlja v Jugoslaviji rekord. Letošnje leto je bilo prvo, ko ni čutil Maribor v poletju pomanjkanja vode, kakor redno doslej, in to navzlic strelji, ki je 27. julija udarila v mestni vodovod in pokvarila elektromotor, radi česar je morala na mesto električne črpalke stopiti v akcijo parna. Izboljšanje je v zvezi s priključitvijo vodovoda na novo dograjeni vodnjak v Betnavi, s čimer je nehala zlasti v višjih nadstropjih običajna vodna kriza v poletju, zvezana z jutranjim natakanjem vode v posode, preko dneva pa z nošnjo vode iz nižjih leg, iz pritličja itd. v višje. Število birmancev o Binkoštih 1935 je doseglo 1468, med katerimi je bila najstarejša birmanka stara 72 let.

Za razvoj mariborskega gospodarskega položaja važno vprašanje prometnih zvez Maribora z ožjo in širšo okolico je v letošnjem poletju stopalo v javnosti precej v ospredje. Trgovina in industrija sta občutili nedostatek dosedanjih telefonskih zvez z Zagrebom na obeh črtah Celje — Zidani most — Zagreb in Varaždin — Zagreb in enako je avtomobilski promet pogrešal pomanjkanje neposredne cestne zveze Mari-